

Pressi- ja teabeosakond

Euroopa Liidu Kohus
PRESSITEADE nr 55/21
Luxembourg, 15. aprill 2021

Kohtuotsus (kohtuasi C-194/19)
H. A. vs. État belge

Varjupaigataotleja peab saama tugineda tema vaidlustatud üleandmisotsuse vastuvõtmisest hilisematele asjaoludele

Iga liikmesriik on kohustatud kehtestama kohtusse pöördumist reguleerivad menetlusnormid, mille eesmärk on tagada selline tõhus kohtulik kaitse

Kolmanda riigi kodanik H. A. esitas Belgias varjupaigataotluse. Siiski, kuna Hispaania ametiasutused nõustusid ta vastu võtma, lükati tema taotlus tagasi ja tema suhtes tehti otsus ta Hispaaniale üle anda. Veidi hiljem saabus Belgiasse ka H. A. vend, kes esitas seal varjupaigataotluse. Seejärel esitas H. A. tema suhtes tehtud üleandmisotsuse peale kaebuse, milles ta muu hulgas väitis, et nende mõlema varjupaigataotlused tuleks koos läbi vaadata.

Kaebus jäeti rahuldamata põhjusel, et H. A. vend saabus Belgiasse pärast vaidlusaluse otsuse tegemist ja seega ei saa seda asjaolu otsuse õiguspärasuse hindamisel arvesse võtta. H. A. esitas Conseil d'État'le (Belgia kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) kassatsioonkaebuse, milles ta tugines väitele, et on eiratud tema õigust tõhusale õiguskaitsevahendile, mis tuleneb Dublini III määrusest¹ ja Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artiklist 47. Olenemata vastusest küsimusele, kas tema venna saabumine võis tõepoolest mõjutada seda, milline liikmesriik H. A. varjupaigataotluse läbivaatamise eest vastutab,² peab Conseil d'État kindlaks tegema, kas varjupaigataotleja peab saama tugineda tema suhtes tehtud üleandmisotsuse vastuvõtmisest hilisematele asjaoludele. Ta otsustas esitada Euroopa Kohtule selle kohta küsimuse.

Euroopa Kohus leidis suurkoja otsuses, et liidu õigusega³ on vastuolus liikmesriigi õigusnormid, mis näevad ette, et üleandmisotsuse peale esitatud tühistamiskaebust lahendav kohus ei tohi kaebuse läbivaatamisel võtta arvesse otsuse vastuvõtmisest hilisemaid asjaolusid, mis on Dublini III määruse nõuetekohaseks kohaldamiseks otsustava tähtsusega. See ei ole nii aga juhul, kui need õigusnormid näevad ette konkreetse õiguskaitsevahendi, mida võib kasutada pärast niisuguste asjaolude ilmnemist, tingimusel et see õiguskaitsevahend teeb võimalikuks isiku olukorra *ex nunc* hindamise, mille tulemus on pädevatele asutustele siduv.

Euroopa Kohtu hinnang

Sellele järeldusele jõudmiseks tuletas Euroopa Kohus meelde, et Dublini III määruses⁴ on ette nähtud, et isikul, kelle kohta on tehtud üleandmisotsus, on **õigus tõhusale õiguskaitsevahendile** selle otsuse vastu ning et selline õiguskaitsevahend peab muu hulgas hõlmama asjaomase määruse kohaldamise hindamist. Ta tuletas samuti meelde, et ta on varem otsustanud, et rahvusvahelise kaitse taotleja peab saama kasutada tõhusat ja kiiret õiguskaitsevahendit, mis võimaldaks tal tugineda üleandmisotsuse vastuvõtmisest hilisematele asjaoludele, kui selliste

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta määruse (EL) nr 604/2013, millega kehtestatakse kriteeriumid ja mehhanismid selle liikmesriigi määramiseks, kes vastutab mõnes liikmesriigis kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku esitatud rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest (ELT 2013, L 180, lk 31; edaspidi „Dublini III määrus“), artikkel 27.

² Vt mõiste „pereliikmed“ määratlus, mis on toodud Dublini III määruse artikli 2 punktis g ja artiklis 10.

³ Dublini III määruse artikli 27 lõige 1 koostoimes selle määruse põhjendusega 19 ja harta artikliga 47.

⁴ Dublini III määruse artikli 27 lõige 1 ja põhjendus 19.

asjaolude arvessevõtmine on Dublini III määruse nõuetekohaseks kohaldamiseks otsustava tähtsusega⁵.

Samas rõhutas Euroopa Kohus, et liikmesriigid ei ole siiski kohustatud oma õiguskaitsevahendite süsteemi üles ehitama nii, et üleandmisotsuse õiguspärasuse vaidlustamiseks esitatud kaebuse läbivaatamisel oleks niisuguste asjaolude arvessevõtmise nõue tagatud. Liidu seadusandja on nimelt ühtlustanud ainult osa menetlusnorme üleandmisotsuse vaidlustamiseks ning Dublini III määruks ei ole täpsustatud, kas see tähendab tingimata, et kaebust menetlev kohus võiks läbi viia üleandmisotsuse õiguspärasuse *ex nunc* hindamise. Menetlusautonoomia põhimõttest lähtudes **tuleb seega igal liikmesriigil kehtestada oma menetlusnormid**, kuid seda tuleb teha nii, et need ei oleks **vähem soodsad** kui liikmesriigi õiguse kohaldamisalasse kuuluvaid sarnaseid olukordi reguleerivad normid (võrdvääruse põhimõte) ega muudaks **liidu õigusega antud õiguste teostamist tegelikult võimatuks või ülemäära keeruliseks** (tõhususe põhimõte).

Konkreetselt tõhususe põhimõtte kohta märkis Euroopa Kohus käsitletaval juhul, et üleandmisotsuse peale esitatud tühistamiskaebus, mille raames ei saa kaebust läbivaatav kohus võtta arvesse selle otsuse vastuvõtmisest hilisemaid asjaolusid, mis on Dublini III määruse nõuetekohaseks kohaldamiseks otsustava tähtsusega, **ei taga piisavat kohtulikku kaitset, kuna see ei võimalda isikul kasutada nimetatud määruks ja harta artiklist 47 tulenevaid õigusi**. Euroopa Kohus lisas siiski, et selline kaitse võib olla liikmesriigi õigussüsteemi kui terviku raames tagatud **konkreetses õiguskaitsevahendiga**, mis erineb õiguskaitsevahendist, mille eesmärk on tagada kontroll üleandmisotsuse õiguspärasuse üle, ning mis võimaldab niisuguseid asjaolusid arvesse võtta. Konkreetne õiguskaitsevahend peab siiski tagama isikule võimaluse jõuda selleni, et **juhul kui üleandmisotsusest hilisem asjaolu takistab otsuse täideviimist**, ei saaks palve esitanud liikmesriigi pädevad asutused teda üle anda. Ta peab samuti tagama, et kui üleandmisotsusest hilisem asjaolu viib selleni, et rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest vastutab palve esitanud liikmesriik, on selle liikmesriigi pädevad asutused kohustatud võtma vajalikud meetmed sellise vastutuse tunnistamiseks ja selleks, et viivitamata alustada taotluse läbivaatamist. Peale selle ei tohi konkreetse õiguskaitsevahendi kasutamine sõltuda asjaolust, kas isikult on võetud vabadus või kas üleandmisotsus kuulub viivitamata täitmisele.

MÄRKUS: Eelotsusetaotlus võimaldab liikmesriikide kohtutel taotleda kohtuvaidluste lahendamisel Euroopa Kohtult liidu õiguse tõlgendamist või liidu õigusakti kehtivuse üle otsustamist. Euroopa Kohus ei lahenda riigisisest kohtuvaidlust. Kohtuasja lahendamine kooskõlas Euroopa Kohtu otsusega on liikmesriigi kohtu ülesanne. Euroopa Kohtu otsus on ühtlasi siduv ka teistele liikmesriikide kohtutele, kes lahendavad sarnast probleemi.

Ajakirjandusele mõeldud mitteametlik dokument, mis ei ole Euroopa Kohtule siduv.

Otsuse [terviktekst](#) on CURIA veebileheküljel alates selle kuulutamise päevast.

Täiendavat teavet annab Gitte Stadler, ☎ (+352) 4303 3127

⁵ Vt 25. oktoobri 2017. aasta kohtuotsus Shiri, [C-201/16](#) (vt ka pressiteade nr [111/17](#)) ja 25. jaanuari 2018. aasta kohtuotsus Hasan, [C-360/16](#).